

[Annie og Gunnar Langberg Toldstrup-4](#)

Opd.: 03 OKT 2022

Annie om sit arbejde hos Toldstrup

Udateret manuskript til et foredrag.

Forleden dag spurgte min søn mig, hvem der var statsminister under besættelsen – det første navn, der faldt mig ind, var Buhl, men for en sikkerheds skyld slog jeg op i leksikonet og fandt ud af, at først var det [Stauning](#), så kom [Buhl](#) efter Staunings død, men var kun en kort tid statsminister – efter ham var det [Scavenius](#), men 29. august satte en stopper for det danske styre, og departementscheferne overtog arbejdet.

Denne lille indledning for at understrege, at det jeg vil fortælle i dag, ikke er historie, men nogle historier, og I går galt i byen, hvis I forventer, at jeg skal komme med en historisk udredning.

Jeg var 15 år, da tyskerne invaderede Danmark. Jeg skal så vidt muligt fortælle i kronologisk rækkefølge, men jeg vil ikke love at overholde det strikt. Mens jeg gik i gymnasiet, blev en af eleverne en dag arresteret af [Gestapo](#) – han hed Henning Røge og havde beskæftiget sig med at uddele illegale blade.

Det var gennem [Henning Røge](#), at min klassekammerat, [Kirsten Kretzschmar](#), og jeg fik kontakt til modstandsbevægelsen i Aarhus, og med modstandschefen Jens [Toldstrup](#). Inden da havde en begivenhed, som fandt sted i Randers, været med til at bestemme os for, at vi ville prøve at være

med til at gøre en indsats i modstanden mod tyskerne. Under en razzia i slutningen af november 1943 blev en af vores lærere, Kai Hoff, arresteret af tyskerne – det var en udløber af [Langå-sabotagen](#). Han blev bragt til [Thorsgades Kaserne](#) og anbragt i et værelse med to tyske soldater som vagter. [Hoff](#) forsøgte at tage en pistol fra den ene af tyskerne og kom i håndgemæng med ham, den anden soldat skød og ramte Hoff, der forsøgte at springe ud af vinduet, men forinden blev han dræbt af endnu en kugle.

Denne oplevelse var for Kirsten og mig formentlig den udløsende faktor. Vi blev studenter i juni 1944 – forinden havde vi haft kontakt til Henning Røge, der var blevet student året før og læste ved Aarhus Universitet. Han arbejdede også sammen med nogle unge århusianere som generede tyskerne på forskellig vis. Men de var i mellemtiden kommet i kontakt med Toldstrup, som havde fået overdraget ledelsen af sabotage og nedkastninger af [Flemming Juncker](#). Røge påtog sig at introducere os til Toldstrup – d.v.s. vi vidste selvfølgelig ikke, hvem det var, vi skulle arbejde for, men Røge, som hidtil havde arbejdet som kurer for Toldstrup, ville gerne frigøres til egentlig sabotagearbejde, og derfor havde han påtaget sig at skaffe et par ekstra kurerer. I forvejen havde Toldstrup en kvindelig kurer, [Liss Richardt](#), men alligevel blev han vist overrasket, da Henning Røge dukkede op med Kirsten og mig.

Vi havde aftalt at møde kl. 8 om morgenen, så vi cyklede fra Randers midt i sommernatten og var på mødestedet til rette

tid. Her blev vi udsat for et indgående ”forhør” af Toldstrup. Kunne vi engelsk – skrive på maskine – det første kunne vi som sproglige studenter svare ja til, det andet måtte vi erkende, at vi skulle gøre vort bedste for at lære det. Derefter gjorde Toldstrup os opmærksom på, at det var et farligt arbejde, vi havde meldt os til. Om vi var klar over risikoen ved illegalt arbejde? Det mente vi jo nok. ”I kan dø på to måder – I kan blive dræbt af tyskerne, men I kan også blive dræbt af mine folk, hvis vi finder ud af, at vi ikke kan stole på jer.”

Vi begyndte straks at arbejde i Toldstrups hovedkvarter. Det var på det tidspunkt et beskedent værelse på 3. etage i en ejendom på Ringvejen i Aarhus. – Vi blev indkvarteret hos private i Aarhus, og i den følgende tid blev vi indført i det arbejde, som blev meget omfattende efterhånden som opgaverne voksede. Den vigtigste opgave, som Toldstrup måtte påtage sig, var at finde nedkastningspladser i Jylland. Et telegram fra England en dag fremsatte krav om 14 pladser til en begyndelse – ”de må være vanvittige” sagde Toldstrup, men i løbet af 14 dage havde han pladserne klar.

Vi blev sendt med breve til forbindelserne i de byer, hvor modstandsfolk arbejdede. Selv havde jeg fast kurerertjeneste til general [Bennike](#), i begyndelsen i Vejle. Hans dæknavn var Olsen, men også Onkel – Toldstrup blev så til Fætter. Bennike var meget venlig mod mig – jeg arriverede med studenterhue på – det syntes han var alletiders. Min første opgave var at medbringe en radio til Toldstrup. Jeg fik

besked på at anbringe radioen (det var en sender) i et bagagenet i én kupe og selv sætte mig i en anden i tilfælde af, at den skulle blive fundet af uvedkommende. – Senere flyttede Bennike til Aarhus. –

Efterhånden som kravene om sabotage voksede, og nedkastningerne intensiveredes, blev kurerernes arbejde også mere intenst. [Gertrud](#) sluttede sig til os, da hendes mand, [Carl Pedersen](#), blev arresteret af Gestapo. Kurerernes arbejde – udover den egentlige kurertjeneste – blev omfattende brevskrivning og telegram-chiffrering og dechiffrering. Der blev arbejdet alle ugens dage, fra tidlig morgen til sen aften. Toldstrup var en fantastisk organisator – han var barsk og forlangte meget af sine folk, og forventede, at de lagde al deres kraft og tid i arbejdet, og han skånedes ikke sig selv. Det blev nødvendigt at flytte teltpælene til Aalborg, hvor det viste sig meget nemmere at få husly hos private. Mange åbnede deres hjem for os, selv om de var klar over, hvad de risikerede. Ja, et par gange hævnedes Gestapo sig ved at sprænge villaer i luften, hvor Toldstrup havde haft hovedkvarter.